

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

Felsődobsza

Lakhatási diagnózis és beavatkozási terv

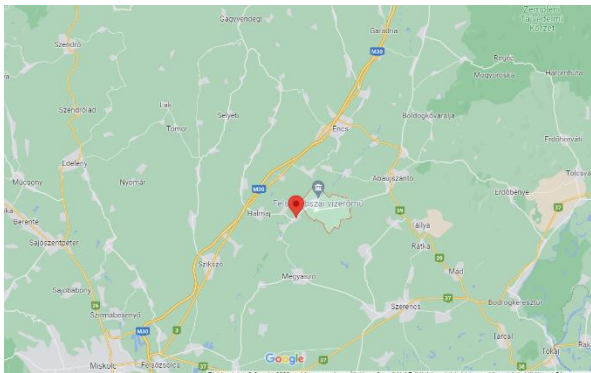

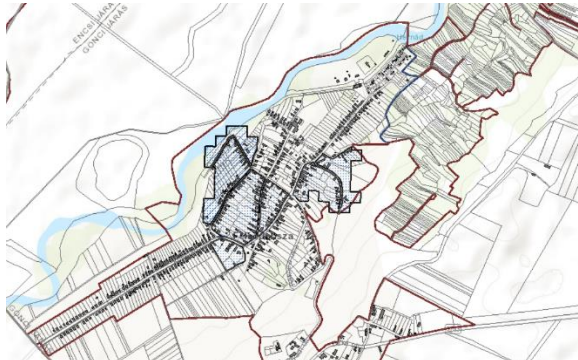
Felsődobsza

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Gönci járás

Szervezet neve: Magyar Ökumenikus Segélyszervezet

Dátum: 2022. május

	<p>Terület: 15,23 km² Lakónépség: 869 Jogállás: község Járás: Gönci Megye: Borsod-Abaúj-Zemplén</p> <p>Társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p> <p>Jelentős munkanélküliséggel sújtott település [105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet]: <u>IGEN/NEM</u></p>
<p>Település térképe</p>	<p>Jogosultság adatok</p>
	
<p>Eladósodottság-térkép</p>	<p>Szegregátum-térkép</p>

ADATTÁBLA

	KSH adata	HELYI BECSLÉS
Település neve	Felsődobsza	
Megye	Borsod-Abaúj-Zemplén	
Járás	Gönci	
Programba vonás köre	2	
Szervezet neve	Magyar Ökumenikus Segélyszervezet	
Lakosságszám (2021)	869	940
Lakosságszám változása 2021/2012 (%)	96%	
15 év alattiak aránya (2021)	16%	
15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 (%)	74%	
60 éves és idősebbek aránya (2021)	22%	
60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 (%)	114%	
Lakásszám (2011)	317	
Üres lakások száma (2011)	14	
Lakosság száma a szegregátumban (2011)	101	
Lakásszám a szegregátumban (2011)	28	
Lakosság száma szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	101	
Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt (2011)	99	
Lakások száma (2019)	322	
Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma (2019)	303	
Közcsatornába bekötött lakások száma (2019)	205	
Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	357	
Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma (2019)	120	
WC nélküli lakások száma (2011)	108	
Vályogházak alapozás nélkül (2011)	28	
Egy szobára jutó lakó (2021)	1,1	
Egy főre jutó szja alap, Ft (2019)	837970 Ft	
Egy főre jutó szja alap eltérése a hasonló helyzetű települések átlagától,% (2019)	107%	
Medián lakásár, Ft (2019 és 2020 adásvételei alapján)	2750000 Ft	
Lakástranzakciók száma (2019 és 2020 évek összesen)	11	
Kiinduló kvóta érték kerekítve	5	

Az interjú a település polgármesterével, a jelenlétpont munkatársaival, valamint a családsegítő szakemberrel készült 2022.05.04.-én.

1.A település leírása

1.1 A település pozíciója (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

A település fekvése, távolsága a járásközponttól, megyeszékhelytől, nagyobb munkaerőpiaci központtól, illetve közösségi közlekedés helyzete. Növekvő vagy csökkenő lakosság, el- és bevándorlás mértéke, szegregátumban élők/roma lakosság aránya. Helyi és térségi gazdaság munkaerőfelszívó képessége a célcsoport szempontjából. A településen elérhető szolgáltatások. A célcsoportot érintő, lakhatási és foglalkoztatási szempontból releváns önkormányzati fejlesztések felsorolása az elmúlt időszakban.

A település pozíciója, közlekedés

Felsődobsza Borsod-Abaúj-Zemplén megye Gönci járásában található település.

A Hernád-folyó bal partján, a Szerencsi-dombság nyugati peremén, Miskolctól 35 km-re helyezkedik el. Közigazgatási területe 15,229496 km², lakossága 940 fő. (2013.) A 3-as főútról, valamint Abaújszántó és Megyaszó irányából megközelíthető gépjárművel.

Közlekedés:

Miskolcra 13 buszjárat megy naponta, ebből 8 járat rizikós átszállással.

Ez nagyban megnehezíti az iskolába- és a munkába járást.

Területe 15,23 km², állandó lakosainak száma 2019 évben 930 fő, lakónépesség 893 fő a TeIR 2019-es adatai alapján, a 2021-es KSH adatok alapján 869 fő, így összességében csökkenő tendenciát mutat.

A lakosság szám változása 2021/2012 viszonylatában 96%. 15 év alattiak létszámának változása 2021/2012 viszonylatában 74 %, 60 éves és idősebbek létszámának változása 2021/2012 viszonylatában 114 %. 15 év alattiak aránya 16%, a 60 éves és idősebbek aránya 2021-es KSH adat alapján 22%.

Jelenleg (2022. május) 940 lakos, 40% roma, 60% magyar lakos a település összetételének az aránya.

Lakónépesség alakulása a teir.hu adatbázis alapján:

Felsődoboz	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Lakónépesség (dec. 31.) (fő)	940	945	926	895	893	869	
Állandó népesség (dec. 31.) (fő)	950	953	960	924	930	924	920
Állandó népesség, 0-2 évesek (dec. 31.) (fő)	35	43	45	46	37	36	40
Állandó népesség, 18-59 éves férfiak (dec. 31.) (fő)	295	293	291	275	278	269	270
Állandó népességből a 18-59 éves nők aránya (százalék)	27,2	27,9	28,1	28,4	29	28,5	27,7
Belföldi vándorlási egyenleg, ezer lakosra (ezrelék)	0	0	-22,5	-38,4	-1,1	-35,2	
Természetes szaporodás, fogyás (ezrelék)	1,1	5,3	4,3	3,3	1,1	1,1	

Térségi munkalehetőségek

A B.-A.-Z Megyei Kormányhivatal Gönci Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya által vezetett statisztikák alapján a térség legnagyobb hiánya a „nagy” foglalkoztatók. A nagyobb, főleg alacsonyan képzett, szakképzettség nélküli és betanított munkaerőt felszívó foglalkoztatók Miskolc (Bosch), Szikszó (HELL), Tiszaújváros és Szerencs, amelyeknek az elérése nem megoldható. Az itt élő emberek számára időszakosan adódnak alkalmi munkalehetőségek. Elsősorban a mezőgazdaságban (erdőgazdaság, szőlő, gyümölcsös) vagy az építőiparban lehet napszámos munkát végezni. A férfiak a településtől távoli városokban tudnak csak munkát vállalni, ahonnan havi maximum 2x utazhatnak haza. Ez alatt az idő alatt a nők a településen közfoglalkoztatásban tudnak elhelyezkedni, mely igen megerőltető (mezőgazdaság: ásózás, betakarítási munkák).

Közfoglalkoztatás

Közfoglalkoztatott jelenleg 42 fő, mind nő. Zöldségtermelés zajlik: paprika, paradicsom, uborka, hagyma. Eladásra megy majd a megtermelt zöldség, elsősorban helyben fogják eladni a lakosoknak, kicsivel a piaci ár alatt.

A növények gondozásával és a lopással is gond van.

A hölgyek nem motiváltak abban, hogy elhelyezkedjenek a nyílt munkaerőpiacon, „elég a közfoglalkoztatás”.

Korábban részt vettek varrónői képzésen is, de senki nem hasznosította ezt a végzettséget.

Elérhető szolgáltatások

A községben 3 kisbolt működik, amelyeknek árai a távoli településen működő üzletek miatt túlárazva árulják portékájukat. Erre példa a mindenki által kedvelt párizsi felvágott, mely a miskolci Auchanba 698.- Ft/kg, addig a települési Coop üzletben 1.390.- Ft./kg. A helyiek a hónap elején a Miskolci Auchanba járnak vásárolni kölcsön autóval, vagy bérautóval, melynek költsége egy fuvarra 5.000.- Ft. Mozgóárusok is érintik a települést (gázpalackos, zöldséges). Élelmiszer uzsora nincs jelen a településen, próbálják a családok egymást segíteni, illetve nagy segítség az Uniós csomag havonta egyszer 0-3 éves korig. Gyógyszertár és bankautomata nem található a településen, de a két szolgáltató (gyógyszertár és 2 bankautomata) napi rendszerességgel áll rendelkezésre a 6 km-re található Halmajon. Halmaj települést autóbusszal és kerékpárral tudják megközelíteni a lakosok. A postai szolgáltatás megoldott, mely központi helyen az orvosi rendelő utcájában található. Nyitvatartása naponta 8:30 órától 13:00 óráig biztosított.

Játszótér csak a falu óvodájában található, ami az oda járó gyermekek számára használható nyitvatartási időben. Községi játszótér a településen nincs.

A rekortán borítású sportpálya kialakításával kapcsolatos ügyintézés megkezdődtek a településen.

A foci nagy múltra tekint vissza, hiszen 1956 óta - kisebb megszakításokkal - volt focicsapata a településnek, de sajnos a 2010-ben lezajlott árvíz miatt a gát megépülésével kettévágta a pályát.

Az óvodát a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség tartja fent, melynek feladatellátási helye a Wesley János Iskola és Kollégium Felsődobszai Tagóvodája. Kettő csoportszoba működik csak, mely maximális kihasználtságú, 50 gyermek befogadására alkalmas.

A felsődobszai általános iskola elődei a községben működő egyházak – a római katolikus és a református egyház – iskolái voltak. Mindkét felekezet egytantermes iskolát – és a hozzá tartozó tanítói lakást – tartott fenn, majd ezeket összevonták, így lett belőle „állami általános iskola”. Önálló intézményként működött 8 évfolyammal. 1989 után merült fel a gondolat, miszerint Felsődobszán van egy csodálatos környezet: a Bácsayak nagy kertje és kastélya. A kastély részt korábban is óvodai elhelyezésre és általános iskolai alsós osztálytermekként használták, így megszületett az elhatározás, miszerint ezt a környezetet kell tovább fejleszteni és a korszerű oktatás infrastrukturális lehetőségeit megteremteni. Az első ütemben tornaterem, a hozzá tartozó öltözőkkel és központi fűtés kialakítása történt meg az elavult szén-, ill. olajkályhás tüzelés helyett, illetve a tanterem és a gazdasági iroda is, mellyel lehetővé vált, hogy az általános iskolai oktatás mind a nyolc évfolyama és a napközi is egy helyen legyen.

Az iskola állami fenntartású, a Halmaji Gárdonyi Géza Iskola tagintézménye.

Fenntartó a Szerencsi Tankerület. Nyolc önálló osztállyal, két napközis és egy tanulószobás csoporttal működnek. Tanulólétszámuk 120 férőhelyből évek óta 85 és 100 fő között mozog. Az előző tanévben a nyolcadikosok száma 10 fő volt, amelyből 90 % roma/cigány gyermek volt.

A lebukott gyerekekkel vannak problémák. Vannak jobb módú családok, akik a gyerekeket elviszik Halmajra. Középkorúba továbbtanulás jellemző, de nem fejezik be, 1-2 évig

járnak kb. 10-ből 2 végzi el a középiskolát, ennek oka, hogy a társaság lehúzza, támogató család hiánya, vigyázni kell a kisebb testvérre, vagy elállnak dolgozni.

Kidolgoztak egy rendszert, ami az iskolai pénzen, a garason alapszik. A gyerekek az iskola névadója után elnevezett Bárczay garasokat kaphatnak a kötelezettségeiken túlmutató teljesítményért: ha segítenek a takarító néni munkájában, szemetet szednek az udvaron, önként jelentkeznek versmondásra, vagy épp a falu nyugdíjas körének tartanak előadást. Mindennek pontos ára van: az aulában kifüggesztett táblázat és a „szokásjog” alapján tudható, hogy az udvari szemétszedés 3-5 garast, az iskolai fellépés 30-at, a tankerületi szavalóverseny 50-100-at ér. A „pénzt” aztán a garas-vásáron lehet beváltani, amelyet minden hónapban megtartanak, s ahol a felsősök az eladók. A „piacon” egy notesz 20, egy toll 25 garasba kerül, a legdrágább holmik közé tartozó bőr focilabdáért már 700-at kérnek. A legtöbb gyerek ritkán kap zsebpénzt, s többen vannak, akiknek még soha nem volt saját pénzük. Mivel a játékbankóknak az iskolában valódi értéke van, ez segíthet nekik megtanulni a legfontosabbakat a pénzügyekről. Ami már csak azért is fontos, mert a gyerekek egy része nem lát jó példát otthon arra, hogy sok családban nem csak azért ürül ki a hónap elején gyorsan a pénztárca, mert eleve kevés van benne, hanem azért is, mert a szülők nem ismerik a beosztást. Az már csak a program elindítása után derült ki a tanárok számára, hogy a "garasos" modell sok más előnnyel is jár. A pedagógusok például meglepve vették észre, hogy a diákok feltűnően vigyáznak azokra a holmikra, amiket saját pénzükből vettek, és különös tiszteletben tartják társaik szerzeményeit. Örömmel konstatálhatták azt is, hogy sokan már előre kinézik maguknak, mit szeretnének megvenni, és arra gyűjtenek, vagyis fontos pedagógiai feladat válik valóra: a gyerekek konkrét célokat tűznek ki maguk elé, és hajlandóak áldozni azok eléréséért.

A Védőnői Szolgálat munkáját egy fő látja el 4 településen (Felsődobsza, Hernádkércs, Nagykinizs, Szentistvánbaksa) napi 8 órában. A településen nem működik házi gyermekorvosi ellátás, de ezeket a feladatokat a háziorvos egy héten kétszer ellátja a felnőtt praxisban.

Háziorvos, heti 2x telefonon keresztül rendel. Nincsenek vele megelégedve a lakosok.

Gyerekorvoshoz Encsre viszik a gyerekeket.

Önkormányzati fejlesztések

TOP-3.2.1-16-BO1-2017-00047 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése Felsődobszán 22 065 000 Ft tervezetten 2021.12.29. befejezéssel. A projekt átfogó célja a Polgármesteri Hivatal (Felsődobsza, Kossuth utca 6.) és az Óvoda (Felsődobsza, Kossuth utca 3.) épületének energetikai korszerűsítése volt.

VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 Külterületi helyi közutak fejlesztése, önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése 8.204.200 Ft támogatást nyert a település Halmajjal és Aszalóval konzorciumban. A beruházás során Halmaj és Aszaló településeket érintő multifunkciós (azaz gazdasági-, összekötő-) út fejlesztése történik mintegy 3 km hosszan. Az út a teljes tervezési szakaszon 3,00 m burkolatszélességgel épül, két oldalon 10 cm vastag 2,00-2,00 m széles padkával, így az út koronaszélessége 7,00 m. Felsődobsza gépbeszerzés vonatkozásában csatlakozik a két településhez így jelen pályázat keretén belül 1 db 95 LE erőgép, tolólap, emelő, szárzúzó, ágaprító, sósóró is beszerzésre kerül.

Fedett termelői piacot létesített a település 44,09 M Ft támogatási összegből VP-7.2.1-7.4.1.3-17 projekt keretében.

Szabadtéri rendezvényhelyszínt került kialakításra 2020-21-es évben a FMP-E/1901/1.1/003 számú INTERREG projekt keretében kapcsolódó kulturális rendezvényekkel.

2022.09.30-i tervezett befejezéssel 82,445 M Ft támogatást nyert a település bölcsöde fejlesztésre a TOP-1.4.1-19-B01-2019-00027 projekt keretében.

Magyar Falu program keretében MFP-ÖTU/2020 projekt 12,58 M Ft támogatást kapott a József Attila utca útburkolatának helyreállításához 2021.10.31-i tervezett befejezéssel.

További fejlesztések

- turisztikai beruházás - kikötő Hernád turizmus, konyha kialakítása
- urnafal épült
- Arany János út felújítása
- járdafelújítás
- szolgálati lakások kialakítása: 4 ingatlan felújítása
- tervben a közművilágítások korszerűsítése
- tervben van orvosi eszközök beszerzése

A fejezet fő következtetései

Következtetések a település...

...térségi pozíciója tekintetében:

- közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel;

...vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében:

- billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb, de kevesebb, mint a település lakosságának fele. A magasabb státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén nő a roma családoknak köszönhetően

1.2 A település szerkezetének leírása (fél oldal)

A fejezet tartalma

A település központja és a szegregátumok állapota, a szilárd útburkolattal való ellátottság, közműinfrastruktúra állása, a helyi adottságok alapján hol, melyik településrészen vannak a legkritikusabb (külön: árvizes részek) és a fejleszthető részek. Szegregátumok száma és elhelyezkedése. Van-e a településen elég lakható ingatlan, van-e elég felújítható ingatlan a településen, hogyan alakultak a lakóingatlan adás-vételek az elmúlt években.

Közmű és út

A település úthálózata elavult, de vannak felújított mellékutcák. A főutca burkolata kátyús, jelentősen leromlott és felújításra szorul. A távolsági buszjáratok száma miatt a közlekedés megfelelőnek mondható a lakosság szempontjából. Falubusz nincs a településen.

Közüzemi vízhálózatba kapcsolt lakások száma a 2019-es KSH adatok alapján 303, ami a 322-es lakásállomány 94%-a. Közcsatornába bekötött lakások száma 205, Áramszolgáltatásba bekötött lakások száma 205, Gázszolgáltatásba bekötött lakások száma 120. WC nélküli lakások száma 108. 28 alapozás nélküli vályogház található a településen.

Áram, víz van, sok helyen nincs bekötve a házba. Közkútról hordják a vizet nagyon sokan.

Áramlopás van, néhány helyen még most is így használják.

Kártyás óra van sok helyen, csak az tudja ezt a megoldást választani, ahol rendezett a tulajdonviszony. Uzsora jelen van a településen.

A csekkek fizetésével többen elmaradnak, nem tudják fizetni a közüzemi díjakat.

Az Arany János utca a problémásabb terület a településen. Itt a tulajdonviszonyok rendezetlenek. Több helyen nincs tulajdonlap, úgy épültek fel a házak, hogy engedély nem volt rá.

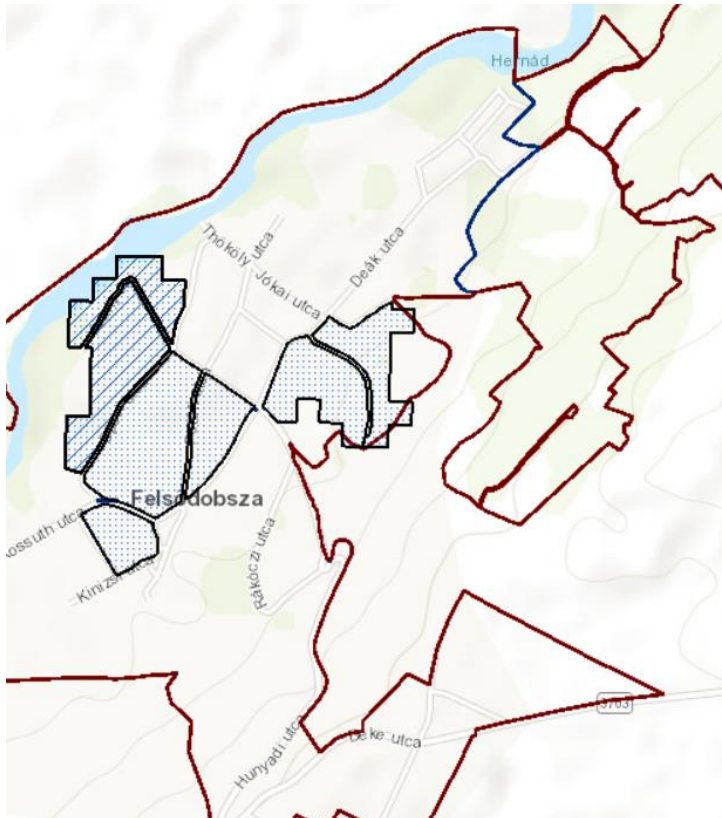
Szegregátumok

A településen egy szegregátum található, mely az Arany János u. – Sport u. – belterület határa területeken található. Ezen a területen a lakónépesség száma jelenleg 130 fő. Lakosság száma a szegregátumban 2011-es KSH adatok alapján 101 fő, 28 lakásra. Lakásszám szegregációval veszélyeztetett területen és szegregátumban együtt 2011-es KSH adat alapján 99.

A települési szociális diagnózis alapján a szegregátumban összesen 40 lakás, azon belül 63 háztartás található, melyeknek komfortfokozata alacsony. A komfort nélküli, félkomfortos lakások aránya magas a településen. (5 ingatlan rendelkezik vízhálózattal, 18 ingatlan áramszolgáltatással hivatalosan) A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya 69,0%. A szegregátumban élők körében több nemzedéken át mélyülő (szociális, közösségi, oktatási, egészségügyi, képzési és foglalkoztatási) hátrányok halmozódtak fel,

melyek kezelése az érintettek önerejéből lehetetlen. A Helyi Esélyegyenlőségi Program szerint Felsődobsza községben kettő szegregációval veszélyeztetett terület található: - az 1. veszélyeztetett terület az Arany János u. – Kossuth u. – Kinizsi u. – Névtelen u. – Kossuth u. – Sport u. – belterület határa területeken található, - a 2. veszélyeztetett terület a Sallai u. – Deák u. – belterület határa területeken található.

A Lechner Tudásközpont alapján a szegregátum és a szegregációval való veszélyeztetett terület elhelyezkedése a településen:

A szegregátumban 22 gyermek hátrányos helyzetű, illetve 18 halmozottan hátrányos helyzetű gyermek él.

A szegregátumban élőknél internet elérhetőség nem lehetséges, mivel nem hajlandó kiépíteni a szolgáltató. Az itt élő családok a mobiltelefon szolgáltatókon keresztül tudják igénybe venni az internet elérhetőséget. A szegregátumban élőknél már az is nagy eredménynek számít, hogy a kukás autó bemegy, mert eddig az utca végéig kellett kihúzniuk a szeméttároló edényt.

Helyi ingatlanpiac

Felsődobszán az eladásra kínált ingatlanok számának növekedését (minimális) figyelhetjük meg. Ezekhez az ingatlanokhoz általában olcsón lehet hozzájutni, mely kapcsolódik a település etnikai arányaihoz, a roma családok arányának emelkedéséhez, akik a környező településekről érkeznek (Hernádkércs, Kiskinizs, Abaújszántó). Az ingatlanok adásvételi szerződés nélkül kerülnek az új tulajdonosokhoz, mely követhetetlen folyamatot indított el. Több ingatlan építési engedély nélkül épült, jellemzően kis házak, de

több generációval. A lakásállomány több éve változatlan, 317 ingatlan található Felsődobszán.

Felsődobszán az eladásra kínált ingatlanok számának növekedését (minimális) figyelhetjük meg, az idős korosztály elhalálózását követően. Kereslet folyamatosan mutatkozik az ingatlanok iránt, nem visszatartó erő a komfort nélkülség, inkább az áron aluli hozzájutás inspirálja azokat a családokat, akik ezeket megvásárolják. Lakáshoz jutásra nincs lehetőség, önkormányzati tulajdonú ingatlan nem áll rendelkezésre.

Medián lakásár 2019 és 2020 adásvételei alapján 2 750 000 Ft, lakástranzakciók száma 2019 és 2020 évek összesen 11 volt. Üres lakások száma 2011-es KSH adat alapján 14.

Ingatlanok helyzete

Kádárkocka típusú házak jelenleg 5-6 millió forint között kaphatóak, **de nincs eladó ingatlan a településen.**

Falusi csokra sikerült több családnak házat venni, éves szinten 15 házasságkötés van.

Próbálják a házakat szépíteni, aki teheti, autót vesz. Mivel a településen nincs kocsmá, így jobban tudnak vigyázni a pénzükre.

Kerítés a szegregátumban nem mindenhol van, néhány családnál tapasztalható.

Kertművelés a *kiskert programnak* köszönhetően több mint 40 családnál megkezdődött.

Felsődobszán a legtöbb ingatlanban a szegregátumban elfogadhatóak a körülmények.

Jellemző a vándorlás utcán belül.

MINIÁLLAM: adják-veszik egymástól az ingatlanokat. Rendezetlen tulajdonviszonyok jellemzőek.

Anyagilag jól élnek az itt élő családok.

Adósságok vannak: telefon, tv tartozás, közműtartozások. Kisegítik egymást a családok, jól keresnek a férfiak.

A szegregátumban kb 40 ház van, ebből 15-20 házban van kb. csak víz.

A Hernád parton lévő házakban alacsony a komfortfokozat.

Aránylag rendben tartják az ingatlanokat, próbálnak rendet tartani.

Következtetés a településre jellemző területi szegregáció jellegének és mértékének tekintetében:

- a szegregátum a fő településtesttől távolabb, elkülönült településrészként helyezkedik el

1.3 Lakhatással kapcsolatos fejlesztések (fél oldal)

A fejezet tartalma

A településen történt lakhatással kapcsolatos fejlesztések, amelyeket az elmúlt 10-15 évben valósítottak meg, külön hangsúllyal a 2014-2021 uniós programozási időszak EFOP telepprogramjára, esetleg az előző időszak TÁMOP telepprogramjára. A megvalósított programok eredményei (új, felújított lakások, bérlakások elosztásának módszere: milyen célcsoportoknak, milyen kiválasztással). A lakhatási körülmények javítását célzó szoft programokkal kapcsolatos vélemények feltárása is szükséges.

Volt **telepes program** a településen, kialakításra kerültek a szociális bérlakások, új lakások készültek el.

15.000 ft-os bérleti díjat kell majd fizetni a lakosoknak, de még nem történt meg a beköltözés.

A testület közös döntése alapján született meg a beköltöző családok köre.

93 ember vett részt a programban.

15 ember szerzett tisztítástechnológus végzettséget a telepprogramosnak köszönhetően.

Az Önkormányzat biztosította a lehetőséget a miskolci munkavállalásban. 8 ember élt a lehetőséggel, végül 2 fő ment be ténylegesen dolgozni, de az első munkanapon 13 órakor mindketten hazajöttek.

A fejezet fő következtetései

Az önkormányzat fenntartásokkal áll hozzá a jövőbeli hasonló célú fejlesztésekhez.

1.4 Az önkormányzat perspektívája és szerepvállalási készsége a programban (fél oldal)

A fejezet tartalma

Együttműködő, nem együttműködő, mennyire támogatja a településen belüli mobilizációt (szegregátumból kifelé, ha releváns) illetve a településről történő kifelé mobilizáció blokkolásához fűződik-e valamilyen érdeke? (pl. gyerekszám csökkenése a helyi intézmények működése miatt kockázatos, településüzemeltetéshez kapcsolódó közmunka, egyéb függőségi rendszerek)

Az Önkormányzat a szociális bérlakásprogram kapcsán elutasító. Negatív tapasztalataik a telepesprogram hatására alakultak ki, a településen egy konfliktusforrás lett.

Azonban nem zárkoznak el az egyéni segítségnyújtástól. Tetőrenoválás, víz bevezetés, fürdőszoba kialakítása, -komfortfokozat emelése a célcsoport ingatlanjainak esetében.

Nem szeretnék, hogy a falu nyugalma felbolyduljon, a falu lakosainak nyugalma a legfontosabb számukra.

A fejezet fő következtetései

Következtetések az önkormányzat együttműködési készségét illetően:

- a bérlakásfejlesztéseket az önkormányzat alapvetően elutasítja; de a lakók saját ingatlanában való beavatkozását támogatja

2 A lakosság helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Foglalkoztatottság és jövedelmek szintje a célcsoport tekintetében: milyen típusú munkákat végeznek (közfoglalkoztatottság, alkalmi/idénymunkák, hetelés, stb.), milyen jövedelemért, ezekben körülbelül hány fő érintett. Legfőbb szociális problémák (élethelyzetek, devianciák, eladósodottság, uzsora, perspektívák, mely szolgáltatásokhoz nem férnek hozzá, nem megfelelő minőségű szolgáltatások). Családok szociális helyzetük szerinti besorolása.

Foglalkoztatás-jövedelem

Az aktív korúakon belül 80,7 % rendelkezik legfeljebb általános iskolai végzettséggel. Rendszeres munkajövedelemmel az aktív korúak 77,2%-a nem rendelkezik. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 70,2%, amely rendkívül magas értéknek mondható (HEP2018). A foglalkoztatottak 61,5%-át alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportban foglalkoztatják. Ezek az adatok a KSH 2011-es népszámlálási adataiból kerültek meghatározásra.

A közfoglalkoztatáson belül külön figyelmet fordítottak a roma származású lakosokra. Ezek alapján megállapítható, hogy e téren csak pozitív diszkriminációról beszélhetünk, mindazonáltal is, hogy a munkaidő kezdetét nagyban igazítják ahhoz, hogy a programban résztvevő anyukák rendre időben el tudják vinni a gyermekeket óvodába és iskolába is egyaránt.

Szociális problémák

Anyagilag jobban élnek az itt élő családok a környékhez képest.

Adósságok vannak: telefon, tv tartozás, közműtartozások. Kisegítik egymást a családok, jól keresnek a férfiak.

A pénzkezelési technikáikon több családnál még lehetne fejleszteni.

A szegregátumban kb 40 ház van, ebből 15-20 házban van kb. csak víz.

A Hernád parton lévő házakban alacsony a komfortfokozat.

Aránylag rendben tartják az ingatlanokat, próbálnak rendet tartani.

A védőnőtől ritkán kapnak jelzést, jól működik a jelzőrendszer.

12-13 éves gyerekek nem akarnak iskolába járni. Nem érték a tanulást.

Az óvodában lévő gyermekek kb. 90%-a roma származású. Az itt dolgozó szakemberek becslése alapján legalább 12 problémás család él a településen, akik szociális helyzetük miatt fokozott figyelmet igényelnek.

A tetű és a testi higiénés hiánya nagy gondot jelent, mely a rossz lakhatási körülményekre vezethető vissza.

A fejtetű mellett gyakori baj a felső légúti, hurutos megbetegedés, megfázás. Több gyermek él az egészséges fejlődéshez nem megfelelő körülmény között. 36 gyermek a szegregátumból, hátrányos helyzetű gyermek 26 fő és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek 10 fő. Integrált nevelést 1 gyermek kap, melyet fejlesztő pedagógus hiányában nagyon nehéz megvalósítani.

A gyermek ínszalagja rövid, ezáltal a lábfejének első részével közlekedik, amely még tovább nehezíti a gyermek mozgását. Mozgásfejlesztő szakemberre lenne feltétlenül szüksége, hogy minél hamarabb a szalagok nyúlását előmozdítsuk.

A gyermeknek Göncre kellene járnia szakemberhez, melyet a szülők nem tudnak megfinanszírozni. Fejlesztő szakember meglátása szerint súlyokkal (0,5 kg) lehetne a gyermek járását javítani fokozatosan. Sajátos nevelési igényű gyermek 1 fő van, illetve 5 gyermek megkésett beszédfejlődésű és 1 gyermek túlsúlyos. Az óvodában dolgozó

pedagógusok az alábbi öt legnagyobb problémát helyezték előtérbe: 1., a szülők aluliskolázottsága 2., munkanélküliség 3., környezettudatos magatartás hiánya 4., megbecsülés hiánya 5., életfelfogás.

A településen a települési szociális diagnózist megelőző évben 12 gyermek került védelembe, illetve 14 gyermeket vettek nevelésbe, továbbá 26 esetben működtek együtt hatósággal, illetve 14 esetben esetmenedzselés, támogatás a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében.

A fejezet következtetései

Családtípus: Csak a roma családokra bontva (Jelenlétpont)	Családok száma: 90
<u>Teljes nyomorban élő családok:</u> hosszabb távon is intenzív segítségre szoruló, alapvetően nincs munkaképes tagja a családnak, a család súlyos problémákkal küzd, tartós betegség/szenvedély-/mentális betegség jelen van. Teljes nyomorban élő család, akár magasfokú eladósodottság is jellemzi a családot. Ha van gyermek a családban, szülői kompetencia súlyosabb hiánya jelenik meg.	2
<u>Minimális önfenntartó képességgel rendelkező családok:</u> megélhetési gondokkal küzdő család, de van olyan tagja, aki valamilyen szintű munkát végez, akár alkalmi/idénymunkát, akár közfoglalkoztatásban vesz részt. A gyerekekről alapvetően gondoskodnak. Fejleszthető a család munkaerőpiaci részvétele.	88
<u>Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok:</u> viszonylag rendszeres munkával és jövedelemmel rendelkező család, ami nem feltétlenül jelent bejelentett munkából származik. Kiegyensúlyozottabb, rendszeres életvitellel rendelkeznek. Gyermeknevelési kompetenciáik viszonylag jók. Munkaerőpiaci részvétel fejlesztésére itt is szükség lehet.	0

3 A lakásállomány helyzete (1-1,5 oldal)

A fejezet tartalma

Épületek állapota, az életveszélyes, illetve kritikus állapotú házak számossága, aránya a településen, illetve a szegregátum(ok)ban. Tulajdonviszonyok elsősorban a segítségre szoruló családok körében (legális tulajdonviszonyok, mennyire jellemző albérlet, uzsora bérlet, szívességi lakáshasználat), ezek mértékének becslése. Lakósűrűségi viszonyok vizsgálata (a statisztikai adatok és a valós helyzet összevetése). Üres ingatlanok, illetve megvásárolható ingatlanok (ház, telek) száma (kapcsolódóan az üres ingatlanok tulajdonosi viszonyai, tehermentesek-e, ténylegesen megvásárolhatók-e).

A településen a településhez készült Szociális Diagnózishoz készült jegyzői adatlap alapján a lakások 1,4%-a életveszélyes, 5% nem életveszélyes, de egészségre káros, 30% félkomfortos és 14 % komfort nélküli.

Az épületek rossz állapotban vannak. Vakolat, festék hiányzik, tetőszerkezetek, falazatok gyengék. Ablakok, ajtók hiányosak. Padlóburkolat hiányzik, jellemző a betonpadló, ami töredezett (döngölt föld). Fürdőszoba a szegregátumban elvétve található, az eredetileg beépített kádak, WC-k kibontásra kerültek. A belső ajtókat plédok helyettesítik. A fürdőszoba hiánya miatt a tisztálkodási lehetőség nem megoldott. Távoli közkútról hordják a vizet a szegregátumban élő asszonyok (hóban, fagyban, esőben) kannákban a mosáshoz, étkezéshez, tisztálkodáshoz. Automata mosógép helyett keverőtárcsás mosógépet, centrifugát használnak, egyébként kézzel mosnak a lakosok. Beltéri WC megközelítőleg 5 %-ban elérhető, kültéri WCk minden 3. házban található, melyek rossz állapotúak. A fűtést fa hiányában egyéb anyaggal, ruhával oldják meg.

Nincs szociális lakhatás a településen, erre az önkormányzatnak lehetősége nincs, de lakhatási támogatást nyújt az arra rászorulóknak. A támogatásban részesülők számának növekedése azt mutatja, hogy egyre több család küzd lakásfenntartási gondokkal. A támogatás összege: 5.000.- Ft./hó.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet települési szociális diagnózisában így fogalmaz: a településen az alábbi problémákkal szembesültünk: - udvarok esőzést követően járhatatlanok, - a szegregátumban nem minden ház rendelkezik kerítéssel, - víz- és szennyvízhálózat kiépítése megoldatlan, - az áramlopást a fővezetékéről blankolással oldják meg, - a Hernád folyó mellé épült támfal mögé „gyűjtik” a szemetet, - az ingatlanokban jellemző az ablakok és ajtók hiánya, - higiénés feltételek nem megfelelőek, - az ingatlanok tető fedése nagyon hiányos, - az ingatlanok belső falai koszosak, - bejárati lépcső hiány, - bútorok hiánya, - belső padozat nem megoldott, - kóbor állatok, - patkányok jelenléte, - ingatlanok tulajdonjoga nincs megoldva, - érinti a települést a drogprobléma.

A fejezet célja, fő következtetései

Lakástípusok: A településen lévő összes lakásra bontva	Lakások száma: 317 db
életveszélyes házak	23 /rosszak az ablakok, nincs kémény/
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	2
nem életveszélyes, de rossz állapotú házak, amelyek felújítással még egy időre lakhatóvá tehetők (kb. 10 év),	45
jobb állagú házak, amiket érdemes modernizálni	247

4 A lakhatási beavatkozási terv

4.1 A lakhatási szegénység fő problémái (1 oldal)

A fejezet tartalma

Legfőbb lakhatási problémák és azok statisztikai adatok és becslések alapján való nagyságrendjének összegzése a szegregációt, a közmű ellátottságot (közmű elérhetősége, közműszolgáltatásokból kikapcsolt lakások), a lakásállomány javítását, a tulajdonviszonyok rendezetlenségét, az eladósodottság problémáit is érintve.

Térségi pozíciója tekintetében: közepes pozíció: helyben viszonylag elégségesek, illetve a közelben elérhetőek a szolgáltatások, a munkaerőpiac viszont nehezebben érhető el. Ha van is munkahely a közelben, az nem kompatibilis a célcsoport munkavállalási képességeivel.

Vegyes társadalmi szerkezetének fenntarthatósága tekintetében: billegő település: a hátrányos helyzetű, roma népesség aránya egyharmadnál magasabb, de kevesebb, mint a település lakosságának fele. A magasabb státuszú háztartások elköltöznek a településről. A település lakossága jellemzően enyhén nő a roma családoknak köszönhetően.

A jellemző lakhatási jogcímek települési szinten és külön a szegregátumokban:

MINIÁLLAM: adják-veszik egymástól az ingatlanokat. Rendezetlen tulajdonviszonyok jellemzőek.

A Sport utcának csak egyik oldala tartozik a szegregátumhoz. Ezekben az utcákban több generáció lakik egy házban, vagyis a tulajdonos család mellett a többi család szívességi lakáshasználó, ami számukra bizonytalan lakhatási helyzetet jelent.

A helyi szakemberek véleménye szerint elsősorban a szívességi lakáshasználó fiatal gyerekes családok körében van igény a költözésre.

Az eladósodottság a szegregátumban élők egy részét érinti, leggyakoribb oka a felvett áruhitel nem fizetése.

A lakóépületek fizikai állagával kapcsolatos problémák megjelenésének mértéke: életveszélyes és kritikus állapotban lévő lakóépületek nagyságrendje.

életveszélyes házak	23 /rosszak az ablakok, nincs kémény/
jelenleg nem életveszélyes, de kritikus állapotú házak, amelyeket nem érdemes felújítani	2

Eladó ingatlanok nagyságrendje a településen, mennyi ingatlanvétel történt és van folyamatban a FETE program számára: nincs eladó ingatlan a településen.

Család-lakáshelyzet mátrix: elsősorban a segítségre szoruló családokra koncentrálva

Családtípusok	Teljes nyomorban élő családok	Minimális önfenntartási képességgel rendelkező családok	Jobb helyzetű, viszonylag magasabb jövedelmű családok	Adott lakástípusban a család helyzete szerint beazonosított	Az adott lakástípusba tartozó családok száma összesen

Lakástípusok				családok száma összesen	
azonnali életveszélyt jelentő lakás	2				23
rossz lakásállag, még nem életveszély, de nem érdemes rajta semmit csinálni					2
nagyon rossz állagú, de valami felújítással még egy ideig lakhatóvá tehető (5-10 év)					45
olyan lakás, amit érdemes felújítani, modernizálni					247
Adott családtípusban a lakhatási helyzet szerint beazonosított családok száma összesen					
Az adott családtípusba tartozó családok száma összesen	2	88	0		Csak a roma családok összesen 90 család 317 ház

4.2 Fő beavatkozási irányok kijelölése és priorizálási szintek leírása (2 oldal)

A fejezet a feltárt problémák mentén megfogalmazza a lakhatási szegénységet enyhítő beavatkozások körét és a szükségletek alapján mutató nagyságrendjét függetlenül attól, hogy jelenleg melyik beavatkozáshoz milyen szintű forrás áll rendelkezésre. A beavatkozások tehát diagnózis alapúak és nem csak az RRF által lehetővé tett intézkedésekre koncentrálnak, hanem mindazokra, amelyek a helyi szükségletfeltárás alapján elengedhetetlennek mutatkoznak a lakhatási problémák csökkentése érdekében. A beavatkozások kialakításánál érvényesíteni kell a beavatkozások egymásra épülésének szemléletét, tehát meg kell fogalmazni azokat a szoft programokat is, melyek a megalapozzák a lakhatás fizikai körülményeit javító beruházásokat.

A lakhatási viszonyok javítását célzó beavatkozások megalapozása érdekében az alábbi beavatkozások szükségesek:

- **Eladósodottság kezelésének kiterjesztése:** a már folyó adósságkezelési programba több családot szükséges bevonni, ennek érdekében első lépésként a családokban tudatosítani kell a probléma súlyát, az adósságok törlesztésének előnyeit, és együttműködővé kell tenni a családokat e téren. Fokozatosan fel kell mérni, hogy hány család érintett az eladósodottság problémájában, illetve közülük potenciálisan hány tehető együttműködővé.
- **Tulajdoni jogviszonyok rendezése:** szükséges megkezdeni a jogviszonyok rendezését, ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást kell nyújtani a családoknak. Először azokra a családokra kell koncentrálni, melyek potenciálisan bevonhatóak a lakhatási programokba, de a tulajdonviszonyok rendezetlensége ennek akadályát jelenti.
- **Foglalkoztatás javítását célzó program:** a munkaerőpiaci mentor tevékenységére támaszkodva a lakhatási programokba potenciálisan bevonható családokra kell koncentrálni.

Lakhatási programok:

- **A közműszolgáltatásokba való be-, visszakapcsolás** támogatása elsősorban a víz- és az áramszolgáltatás tekintetében. Az áramszolgáltatás esetében előrefizetős villanyóra felszerelése.
- **Magántulajdon fejlesztése:** a településvezetés ezt a fajta beavatkozást támogatja leginkább. A lehetőséget a bérlakáprogramban az egyéni segítségnyújtásban látja. Mint pl. a komfortfokozat emelése, tetőrenoválás stb.

Bérlakásfejlesztés tekintetében:

- Krízislakások kialakítása: szükséges a településen néhány olyan krízislakás kialakítása, ahová az életveszélyes lakhatási helyzet és súlyos családi konfliktusok esetén családok elhelyezhetőek. A jelenlétpont dolgozói 23 életveszélyes ingatlant jelöltek meg.
- Bér lakások kialakítása a településen belül mobilizálható családoknak: a viszonylag jobb jövedelmi helyzetű, rendszerezett életvitellel rendelkező családok lehetnek az elsődleges célcsoport, köztük is azok a fiatal családok, akik szüleiknél túlzásfolt lakásban élnek vagy nem rendelkeznek állandó lakóhellyel és albérletből albérletbe költöznek gyermekeikkel.
- A FETE / RRF bér lakásfejlesztés programjának keretén belül lehetőség van arra, hogy családok mobilizálása a településen kívüli másik, jobb pozíciójú, a munkaerőpiaccal vagy munkaerőpiachoz lényegesen közelebb elhelyezkedő településre (növekedési centrum) történjen. Ennek a beavatkozásnak a célcsoportja elsősorban azok a családok képezik, akik képesek élni a jobb munkalehetőségekkel.

4.3 Bér lakásfejlesztés beavatkozási terve (3-4 oldal)

Ez a fejezet már „csak” a bér lakásprogramra fókuszál és annak nagyságrendjének, céljainak és célcsoportjainak, illetve javasolt megoldási modelljének konkretizálását szolgálja. A fejlesztések nagyságrendjét a feltárt szükségletekből kiindulva kell meghatározni. A szükséglet alapján meghatározott fejlesztések nagyságrendjét a Kézikönyvben meghatározott szempontok szerint lehet korrigálni.

A bér lakásfejlesztés nagyságrendjét helyben módosító tényezők:

település közlekedési összeköttetései	Közepesnek mondható a buszjáratok száma, de rizikós az átszállás
helyi gazdaság fejlesztését szolgáló beruházások megléte	Nincs
helyben elérhető eladó és felújítható ingatlanok köre	Jelenleg kevés az eladó ingatlanok száma
közműinfrastruktúra	alapinfrastruktúrák szinte a település egészében kiépített, de sokan nincsenek rácsatlakozva, illetve sok helyen kikötés a nem fizetések miatt
megvásárlandó ingatlanok tulajdonviszonyai	nincs adat
uzsora	jelen van
iskola, szociális szolgáltatások elérhetősége	óvoda, iskola van, bölcsőde folyamatban
szegregátumok relatív mérete a településen	Arany János és Sport utca

A bérlakásfejlesztés településhatáron kívülre történő mobilizálás nagyságrendjét módosító tényezők:

településvezetés érdekelt a lakosság megtartásában	igen
konfliktusok a küldő és befogadó települések között (családi szint)	nem ismert
ellenállás a fogadó településeken a roma családok ellen	nem lehet megítélni
szegregátumok potenciális áthelyeződése a fogadó településen	nem ismert
helyi növekedés centrum (munkahely konkrét település)	Encs, Szikszó, Miskolc
családok társadalmi kapcsolatrendszerének összetétele	szoros
céltelepülés árszínvonala (alacsony, magas)	magas

A ténylegesen megvalósítható bérlakásfejlesztések megbecslése:

Bérlakásfejlesztések:

A potenciális célcsoportból a megvalósító szervezet szerint csak olyan családok tudnak ténylegesen élni a bérlakásfejlesztések adta lehetőséggel, akik megfelelően ösztönöztek és együttműködőek, illetve van esély arra, hogy azzá tehetőek, továbbá rendszeres munkával és viszonylag magasabb jövedelemmel rendelkeznek. Figyelembe véve a 4 éves megvalósítási időszakot (a terv elkészítéséhez képest), az alábbi nagyságrendek vállalása lehet reális:

- településen belüli mobilizáció: teljes időszakban 6 család, ami egyben **6 bérlakás létrehozását jelenti a településen**

Indoklás:

Az előzetes felméréseket, valamint interjúkat összevetve, a térségben dolgozó valamennyi szakember véleményére alapozva született a döntés.

Bérlakás beavatkozások tervezését segítő mátrix: igények és lehetőségek szerint kialakítható megoldás típusok

	Településen belül meglévő lakás	Új lakásépítés településen	Mobilizáció (településen kívüli lakás)	Összesen
Lakottan veszi meg a program a család lakását és felújítja (a család benne marad)				
Üres lakást vesz a program				
A létrehozott bérlakásba olyan család költözik, akinek a megszűnt a lakhatása (lebontják, kilakoltatták)				
Túlzsúfolt lakásból szétköltöző család költözik be	6			
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, de a program nem veszi meg a lakást				
Olyan család költözik be, akinek az előző lakása ezzel megüresedik, és a program megveszi a megüresedett lakást				
Összesen				6

4.4 Opcionális kiegészítő fejezet

Amennyiben a beavatkozási terv megvalósításában fontos további szervezeti együttműködés, vagy olyan, kifejezetten a településre jellemző kockázatok társulnak hozzá, amelyeket a fenti tematikus fejezetekben nem lehetett körbejárni azt ebben a kiegészítő fejezetben lehet megtenni.